

Progressieve gettovorming in de Noordwijk of de politieke onwil van Sinterklaas

„In dit deel van de Noordwijk ben ik eigenlijk nog nooit gekomen”, vertelde een professor van de K.U. Leuven mij toen hij mij opzocht naast het Grieksblauwe stationsgebouw, aan „den bareel” op de Antwerpse Steenweg. En inderdaad, vele progressieven kennen de open vlakte aan de WTC-torens, waar het onkruid welig tiert, als de verzamelplaats voor betogingen tegen raketten, racisme Staalarbeiders werden er de bussen ingeknuppeld en mijnwerkers vervoegden er de ambtenaren. Achter de klavers, de boterbloemen en het opschietende gras ligt echter de eigenlijke, (over)levende Noordwijk: bijeen gescharrelde resten van een door verkrotting, leegstand, speculatie en oprukkende kantoorbouw aangevreten stukje volks Brussel En wanneer dan de bewoners 150 sociale woningen weten af te dwingen van de bouwpromotoren-dynastie De Pauw als alternatief voor hun vochtige, benauwde behuizing dan luisteren de „verkozenen des volks” enkel naar die bewoners die ook hun stem kunnen laten horen in de hokjes der democratie. Prioritair herhuisvest worden die bewoners die als Belg geboekstaafd staan en een gunst komen vragen op de "sociale" permanentie van schepen van zo-wat-alles-en-nog-wat en dienstdoend brugemeester Demaret, tevens voorzitter van de betrokken sociale woningmaatschappij (Lakense Haard). Deze volkse verkozene werkt op die manier mee aan de voortschrijdende „progressieve” ghettoforming in de Noordwijk.

Te vroeg geboren, niet voor niets geleefd.

Een architect, met de welluidende naam Victor Bourgeois, stelde in 1930 op het Brussels Kongres van Moderne Architectuur een project „Nouveau Bruxelles” voor. Erg eigentijds was dit project toendertijd niet want het zou nog 35 jaar duren vooraleer de tot „Manhattanplan” herschapen ideeën van de revolutionaire architect het daglicht zagen. In 1967 krijgt Charlie De „Pauw” – zo fier als een gieter – het project toegewezen. Vijfenzestig kantoorgebouwen zouden het daglicht moeten zien, 700.000 m² kantooroppervlakte ... maar papier is gewillig en het voornaamste concrete resultaat is dat 10.000 bewoners uit dit stukje Brussel moeten wijken, hun woningen worden gesloopt, beton en asfalt overspoelen de kleine straatjes, maar ook de volkskerk uit de Noordwijk wordt bedolven onder het asfalt van de Simon Bolivarlaan. De Noordwijk, tot dan toe een onopvallende volkswijk waar het leven verder tikt met de rustgevende zekerheid van grootmoeders pendule, wordt nu een duidelijk zichtbare vlek op luchtfoto's en panorama's: een vlakte als een open wonde.

Veel meer dan grondig sloopwerk en ontvolking stelde dit „Manhattanplan” niet voor, het werd als een Amerikaanse droom doorprikt, de economie leerde opnieuw de crisis kennen en in plaats van massa's private investeerders, die vochten om zoveel mogelijk vierkante meter te verwerven van de geplande kantoorbouw, sprong de staat in om de schamele 5 gekonstrueerde kantoorgebouwen (van de 65 geplande!) te bevolken en aldus zin te geven aan hun bestaan. Vijf mastodonten, eenzaam en verloren tussen het woekerende onkruid, trotseerden twintig jaar lang wind, regen en ontij, wachtend op betere tijden, bevolkt door RTT, ministeries en politie ... bij gebrek aan belangstelling van het vrij ondernemerschap.

Het geduldig wachten van de kantoorreuzen werd beloofd. Sinds 1988 was er hernieuwde belangstelling om kantoorprojecten te realiseren. De ekonomie bestempelde zichzelf als heroplevend, Brussel werd ontdekt als mogelijk Europees middelpunt, de door de crisis aangevreten bouwpromotoren zagen opnieuw gigantische en winstgevendende projecten uit de grond schieten. Bedrijven uit de hele wereld zouden immers storm lopen op Brussel als dit brabants dorp Europa's hoofdstad zou worden.

Bewonersorganisaties ... (niet) van gisteren.

In de Noordwijk hebben de bewoners een erg sterke traditie van organisatie en verzet. De afbraak- en kantoorbouwpolitiek uit de jaren '60 had een hevige reactie van de bewoners tot gevolg. Twintig jaar later reageren de bewonersorganisaties nog steeds zeer alert wanneer de Stad Brussel een wijziging wilde aanbrenge in het Bijzonder Plan van Aanleg nummer 46-65. Zij zijn het Noorden nog niet kwijt. De woonzone in het Noordwijk zou door de voorgestelde wijzigingen nogmaals sterk moeten inkrimpen ten voordele van een uitbreiding van de kantoorzone.

De bewonersorganisatie Harmoniebuurt en de Huurdersunie Noordwijk, die de fakkel van de komitees uit de jaren '60-'70 hebben overgenomen, zetten zich schrap en de bouwpromotor (Batipromo, een echte „De Pauw”) en de Stad Brussel doen een toegeving. Op een oppervlakte van 18.000 m² zullen woningen gebouwd worden, bovendien zouden de mogelijkheden onderzocht worden om deze woningen door te verkopen aan één of meerdere sociale woningmaatschappijen. Een minieme compensatie voor de kantoorbouw een druppel op een hete plaat?

De NV Batipromo konstrueert plichtsgetrouw de 18.000 m² nieuwe woningen, waarvan de eerste fase (98 appartementen) door de Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij aan de sociale woningmaatschappij, de Lakense Haard, toevertrouwd wordt. De bewonersorganisaties hebben dus een concreet resultaat behaald, een bewonerseis kunnen afdwingen: de bouwpromotor-dynastie De Pauw verbindt zich er toe woningen te bouwen als compensatie voor de kantoor-

bouw en de gekonstrueerde woningen zullen aan een sociale huisvestingsmaatschappij worden verkocht.

1992 ... een cruciaal jaar.

Het „projekt Batipromo”, zoals dit sociale woningbouwprojekt was gaan heten, werd dus in twee fasen opgesplitst. In een eerste fase zouden een hondertal woningen worden gebouwd, aansluitend zouden er in een tweede fase nog een vijftigtal appartementen bijgebouwd worden. Wanneer de eerste fase aan de Lakense Haard toegewezen wordt blijven er evenwel nog een drietal vragen onbeantwoord: hoeveel grote appartementen zullen er gebouwd worden? wie wordt erin ge- of herhuisvest? wie krijgt de tweede fase toegewezen?

Deze vragen werden allen beantwoord in de loop van 1992. De bewonersorganisaties hadden hun eigen antwoord en probeerden hun stem te laten horen: via onderhandelingen met de Lakense Haard en met de Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij, via (drie) perskonferenties, via informatievergaderingen ... kortom het hele instrumentarium waarover buurtbewoners beschikken tot en met een geslaagde actie naar aanleiding van de plechtige inhuldiging van de eerste fase op woensdag 28 oktober. Het politiek establishment bleef potdooft, maar laten wij niet vooruit lopen...

Harmoniewijk.

*De harmoniewijk slaapt haar verminkte rust,
Zoals de schone het beest in uitputting kust,
Hopend dat een prinselijke mond,
Zich om haar lippen rondt.
De gaten in de muren waar ooit een ruit in stond,
Maken ons, vergeten dromers, hun wijsheid kond,
Dat wie deze huizen leven liet,
Zijn verlangens aan kapitale belangen stiet.*

Hoeveel grote appartementen?

Vanuit de bewonersorganisaties was er de vraag om zoveel mogelijk grote appartementen (3 of 4 slaapkamers) te voorzien. Het argument hiervoor was de samenstelling van de bevolking van de Noordwijk bestaande uit twee vrij exclusieve bevolkingsgroepen: ofwel kinderrijke migrantengezinnen, ofwel Belgische bejaarden. Teneinde een garantie te krijgen voor een evenredige herhuisvesting van de bewoners van de Noordwijk en aangezien de aanwezigheid van grote appartementen in het sociale woningpatrimonium uitermate beperkt is – nauwelijks 4,5% zijn appartementen met 4 of 5 slaapkamers – werd sterk de noodzaak van deze grote appartementen benadrukt. De Lakense Haard heeft hier echter geen oren naar en reduceert het aantal grote appartementen zeer sterk. Tussen de bewonersorganisaties en de NV Batipromo was er overeengekomen om in de eerste fase 23 appartementen met 3 of 4 slaapkamers te voorzien. Uiteindelijk zal de Lakense Haard hiervan slechts 10 appartementen met 3 slaapkamers overhouden. En aangezien in de bouw elke aandacht voor de kinderrijke (migranten-)gezinnen verdwijnt hoeft het ons ook niet te verwonderen dat in de toewijzing niet gedacht is aan (niet stemgerechtigde) wijkbewoners.

Wie wordt gehuisvest?

Wie zal er in deze appartementen gehuisvest worden? De Huurdersunie Noordwijk en de Bewonersorganisatie Harmoniebuurt hebben het afgelopen jaar op alle mogelijke manieren geprobeerd om de prioritaire herhuisvesting van wijkbewoners te bekomen. Hierin gestimuleerd door minister Gosuin, werd de inschrijvingsprocedure in de Lakense Haard begeleid. Je kan immers niet verwachten dat een sociale woningmaatschappij je herhuisvest wanneer je niet ingeschreven bent. Een 35tal aanvraagdossiers van wijkbewoners werden intensief opgevolgd, een lange en dure mars door dikwijls diskriminerende instellingen, omdat de Lakense Haard namelijk ook – onrechtmatig – een bewijs van goed gedrag en zeden voor elk meerderjarig familielid eist. Er werd gepoogd om vanuit de bewonersorganisaties een overleg tot stand te brengen met

de Lakense Haard, maar algemeen directeur Marblie noch voorzitter Demaret waren bereid op enigerlei wijze mee te werken.

Uiteindelijk werd op 4 juni formeel bevestigd wat de bewonersorganisaties hadden voelen aankomen: de inschrijvingen begeleid door de Huurdersunie Noordwijk en door de Bewonersorganisatie Harmoniebuurt zouden niet als prioritair te herhuisvesten behandeld worden en dus naar alle waarschijnlijkheid geen enkele kans maken om in de door hen afgedwongen woningen gehuisvest te worden. Waarom?

* Eerste argument: „Het gaat om maghrebins en we willen geen gettovorming”.

Het is een feit dat de meeste mensen die figuren op de lijsten van de bewonersorganisaties migranten zijn, maar is dit verwonderlijk in een wijk waar de meerderheid van de bewoners – buiten de sociale woningen! – migranten zijn? Deze meerderheid van de Noordwijkbewoners is echter niet stemgerechtigd, waardoor aankloppen aan de deur van de „sociale” permanentie van (voorzitter of schepen?) Demaret voor hen geen oplossing biedt. En is het niet misplaatst om te argumenteren dat de Lakense Haard get-

Prioritaire herhuisvesting voor wijkbewoners!

toevorming wil tegenaan precies door herhuisvesting van migranten te weigeren, dus door hun slechte, te kleine behuizing te bestendigen. De migrantenpopulatie bedraagt 33,4% in de gemeentes waar de Lakense Haard actief is ... terwijl onder de huurders van de Lakense Haard slechts 15% migranten voorkomen. Wie organiseert hier dus de getto's? De bewonersorganisaties die de herhuisvesting van elke wijkbewoner verdedigen of burgemeester Demaret die enkel sinterklaas wil spelen voor zijn kiesvee?

* Tweede argument: „Zij komen niet uit de wijk”.

Tot in den treure moeten de bewonersorganisaties, in een wijk waar de helft van de woningen door kantoorbouw werd weggespoeld, aanhoren dat de kandidaten „te ver” van het projekt Batipromo wonen om als „buurtbewoner” aanspraak te kunnen maken op een appartement. Een wandeling in de buurt van het sociale woningbouwprojekt loont de moeite om het absurde van de wijkdefinitie van de Lakense Haard te beseffen. Komen de ambtenaren van de aanpalende Vlaamse Gemeenschap misschien in aanmerking? Of moeten de wijkbewoners met zijn allen op de braakliggende gronden gaan kamperen, zo dicht mogelijk bij het projekt, omdat 200 meter verder op de Antwerpse Steenweg de prioriteit niet meer geldt?

* Derde argument:

„De meesten hebben teveel kinderen om voor herhuisvesting in aanmerking te komen”.

O Ironie! Precies de Lakense Haard heeft het aantal grote appartementen tot een minimum teruggebracht en dit tegen de voorstellen van bewonersorganisaties, architecten en de NV Batipromo in. Bovendien getuigt het van zeer verdachte smaak om dergelijk beeld op te hangen van de kandidaten van de bewonersorganisaties. Uit de berekening die de Huurdersunie Noordwijk, op basis van de normen die het Brussels Gewest hanteert voor de toekenning van de „Verhuis-, Huur- en Installatie Toelage”, uitvoerde bleek dat (op twee na) alle kandidaatgezinnen te herhuisvesten waren in de voorziene appartementen!

Wie krijgt de tweede fase toegewezen?

Welke sociale woningbouwmaatschappij zal de tweede fase toegewezen krijgen? Op 5 juni werd de tweede fase van het „projekt Batipromo” door de Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij toegewezen aan de Lakense Haard. Het hoeft geen betoog dat voor de resterende 50 appartementen opnieuw dezelfde vragen rijzen: hoeveel grote appartementen omvat deze tweede fase en wie zal er herhuisvest worden? Het is een feit dat de Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij twee belangrijke voorwaarden gesteld heeft aan deze toewijzing: - In de tweede fase moet de Lakense Haard 15 appartementen met 3 slaapkamers en 10 appartementen met 4 slaapkamers bouwen! Dit is het aantal grote appartementen dat door de andere kandidaten voor deze tweede fase (ASSAM, Brusselse Thuis) voorgesteld was. - De bewoners-kandidaten uit de Noordwijk moeten prioritair herhuisvest worden.

Echte sociale woningen!

Geen elektorale woningen, maar echte sociale woningen. Gelet op de gedecideerde arrogantie waarmee schepen-voorzitter Demaret elke bewonerseis van tafel veegt en gewoon zijn privé-beleid met sociale gelden en sociale woningen realiseert, vrezen de bewonersorganisaties dat er meer dan waakzaamheid nodig zal zijn wil men één migrantengezin dat figureert op de lijsten van de Huurdersunie Noordwijk en van de Bewonersorganisatie Harmoniebuurt herhuisvest krijgen. Ook voor de eerste fase waren er beloftes van minister Gosuin, van de Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij, zijn er officiële tussenkomsten geweest, maar Demaret zit blijkbaar stevig genoeg in zijn voorzitterszetel en in de zetel van schepen van Europees Brussel om minister Gosuin, Van Der Burght en Van Ackere (voorzitter en algemeen directeur van de Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij) als schooljongetjes wandelen te sturen.

Het is de bewonersorganisaties niet te doen om deze of gene in een comfortabele sociale woning te droppen. De woningen kwamen er

dankzij de jarenlange aktie tegen de verloederende van de Noordwijk, tegen de oprukkende kantoorbouw, als "kompensatie" of gewetenssusser zoals u wilt. Bovendien zijn het de bewonersorganisaties geweest die bekwamen dat het projekt Batipromo sociale woningen zouden worden. Voor hen gaat het om de verdediging van een recht dat alle bewoners van de Noordwijk toekomt, namelijk om prioritair herhuisvest te kunnen worden in hun sociale woningen. De demagogie die de Lakense Haard als argumenten wil laten doorgaan en waarmee zij bevestigt niemand uit de lijsten van de bewonersorganisaties te willen herhuisvesten, verschilt in niets van de racistische praat waarmee Vlaams Blok, Front National e.d. ons om de oren slaan. Het is demagogische praat die door de bevooroordeelde goegemeente volmondig beaamd zal worden. Deze goegemeente zal je bovendien weten te bevestigen dat meneer Demaret zijn uiterste best doet om „sukkelaars” te helpen, liefst stemgerechtigde wel te verstaan – dus met Belgische nationaliteit – en dan nog enkel diegenen die het nederig willen komen vragen op de „sociale” permanentie. Dat Demaret graag sinterklaas wil blijven spelen, is zijn zaak, het wordt echter

onze zaak wanneer hij zulks doet met sociale gelden en woningen. In de Noordwijk hebben wij nood aan cement en bakstenen om echte sociale woningen te bouwen, en om een echt samenleven van alle buurtbewoners uit te bouwen, niet aan sinterklazen.

Post Scriptum.

Zopas werd bekendgemaakt dat de nieuwste mammoetkantoorprojekten uit de Noordwijk, de twee „Pleiad”-torens door Belgacom zijn overgekocht. Het gaat om de grootste immobiliëntrans-aktie in de geschiedenis van Brussel ... wie zal dat betalen? Het personeel van Belgacom? Of de Belgische staat, Belgacom is immers de schuilnaam voor RTT? Of de klant, hij die een telefoon heeft?

Het huis van Jeanneke werd in de jaren '60 afgebroken in opdracht van de Manhattandroom, zij verhuisde naar het noordelijk einde van de Antwerpse Steenweg, zij is belastingbetaler en bestelt telefonisch haar middagmaal in het Dienstencentrum in de Noordwijk ... of hoe wordt iemand kansarm, maar dat is een ander verhaal. Johan De Clus

Michel Demaret, voorzitter van de huisvestingmaatschappij, burgemeester van Brussel

